

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Република Србија
Министарство рада и социјалне политике
Управа за родну равноправност

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА
ГРАДОВА И ОПШТИНА

Mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou

**MEHANIZMI ZA POSTIZANJE
RODNE RAVNOPRAVNOSTI
NA LOKALNOM NIVOU**

Napomena: Objavljivanje ove brošure pomogla je Misija OEBS u Srbiji.
Stavovi izrečeni u brošuri pripadaju isključivo autorki i njenim saradnicima
i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS u Srbiji.

Ustavnim opredeljenjem Republike Srbije, da država na svim nivoima treba da garantuje ravnopravnost žena i muškaraca i razvija politiku jednakih mogućnosti (Ustav RS, član 15.), stvorene su pretpostavke za uspostavljanje institucionalnih mehanizama za unapređivanje rodne ravnopravnosti na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou, a sa usvajanjem Zakona o ravnopravnosti polova (Sl. glasnik 104/09) i obaveza organa jedinica lokalne samouprave da formiraju takva tela i/ili odrede zaposlenu osobu za rodnu ravnopravnost. Takođe i veliki broj međunarodnih dokumenata podstiče ili čak zahteva takve napore.

Budući da se u lokalnoj zajednici najneposrednije ostvaruju prava i zadovoljavaju potrebe i interesi građanki i građana ovakva zakonska rešenja treba da doprinesu unapređivanju ove oblasti i stvaranju uslova za punu ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnom nivou.

Da podsetimo da je do sada samo jedan broj lokalnih samouprava imao formirana tela koje se bave rodnom ravnopravnošću, mada su počev od 2002. činjeni značajni naponi na njihovom formiranju, u čemu su učestvovali OEBS, Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Narodna skupština, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, a od svog formiranja, Uprava za rodnu ravnopravnost ovo pitanje smatra svojim prioritarnim zadatkom.

Sve ovo nas približava i evropskim vrednostima i evropskim standardima gde je diskriminacija žena neprihvatljiva i osnov poštovanja osnovnih ljudskih prava ali i preduslov održivog razvoja u 21 veku, koji više ne može da ignoriše potencijale žena.

Dr Natalija Mićunović
direktorka Uprave za rodnu ravnopravnost

Učešće žena u javnom životu lokalnih zajednica i posebno u procesima odlučivanja predstavlja temeljnu osnovu dobrog upravljanja i demokratije u jednom društvu i državi. Moderna Evropa, njene institucije i organizacije a posebno Savet Evrope, poslednjih godina sve više ukazuju na potrebu i korist od uključivanja žena u javni život.

Jedan od osnovnih preduslova priključenja Srbije Evropskoj uniji jeste i ravnopravno učešće žena na svakom nivou političkog odlučivanja, kao i uspostavljanje i poštovanje zakona koji garantuju jednaka prava ženama i muškarcima.

Stalna konferencija gradova i opština je, kao asocijacija svih lokalnih vlasti Srbije, prepoznala problem neravnopravnosti i nejednakosti žena i muškaraca u našem društvu, i preuzela obavezu da da svoj maksimalni doprinos kako bi se ove nejednakosti ublažile odnosno postepeno potpuno iskorenile iz Srbije.

Generalni sekretar SKGO
Djordje Staničić

Mehanizmi za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou - aktivnosti OEBS od 2002-2010

U poslednjih nekoliko decenija, Srbija se suočava sa suštinskim promenama u okviru društvene i političke transformacije. Težnja ka priključenju Evropskoj uniji, kao i sveobuhvatna reforma državnog sistema i društvenih odnosa vodila je ka unapređivanju politika rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti, posebno ka izgradnji institucija na svim nivoima vlasti koje bi uspešno sprovodile ove politike.

U tom kontekstu, Misija OEBS u Srbiji (tada Misija OEBS u Jugoslaviji) je 2002. godine započela **pilot projekat „Uspostavljanje lica za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou“**. Ciljevi projekta su bili ukidanje diskriminacije na osnovu roda, političko osnaživanje žena i uspostavljanje principa jednakih mogućnosti na lokalnom nivou. Osim toga, projekat je trebalo da podstakne političku volju za uvođenje administrativnih reformi koje reflektuju rodnu ravnopravnost i uključuju rodnu perspektivu, posebno u okviru raspodele budžetskih sredstava, ali i ostvarivanje razvojnih programa na lokalnom nivou

Glavni cilj projekta bio je da se u kasnijoj fazi otvore mogućnosti i **za zvanično prisustvo Lica za rodnu ravnopravnost kao osoblja sa stalnim mandatom u okviru lokalnih izvršnih struktura**.

Projekat se sastojao iz četiri faze koje su uvek uključivale obuku lica za rodnu ravnopravnost u po dvadesetak novih opština. Do kraja projekta 2008 godine, OEBS je obučio i osnažio oko stotina zaposlenih u lokalnim administracijama, odbornike i odbornice kao i predstavnike nevladinog sektora u sledećim opštinama i okruzima: Aleksinac, Arandelovac, Beograd (skupština grada), Bor (okrug), Boljevac, Bujanovac, Valjevo, Velika Plana, Vrbas, Vrdnik, Žitište, Zaječar, Zrenjanin (grad) i (okrug), Jagodina, Kladovo, Kovačica, Kučevo, Kikinda, Knjaževac, Kragujevac, Kruševac, Loznica, Lebane, Majdanpek, Medveđa, Negotin, Nova Crnja, Niš (okrug), Niš (skupština grada), Novi Sad (skupština grada), Novi Pazar, Novi Bečej, Požarevac (okrug), Pirot, Prokuplje, Preševo, Priboj, Prijepolje, Ruma, Sremska Mitrovica, Sombor, Subotica, Sečanj, Senta, Sjenica, Topola, Tutin, Užice i Čačak.

Takođe, OEBS je izradio program obuke za obrazovanje budućih lica za rodnu ravnopravnost i uspostavio partnerske odnose sa sličnim programima koji su već bili aktivni u regionu, kao što je program Žene to mogu i programi Nacionalnog demokratskog instituta (NDI). Takođe, sve aktivnosti OEBS bile su podržane od odgovarajućih državnih struktura kao što su mehanizmi za rodnu ravnopravnost i Ministarstvo za lokalnu samoupravu. Od nedavno, OEBS je uspostavio kontakte i odličnu saradnju sa Stalnom konferencijom gradova i opština koja se intezivno bavi svim pitanjima važnim za lokalni nivo, pa i pitanjem rodne ravnopravnosti.

Uprkos različitim teškoćama, sve opštine su sa entuzijazmom prihvatile ideju od samog početka, uključivši i one opštine koje nisu bile obuhvaćene OEBS-ovim projektom. Bilo je očigledno da potreba za ostvarivanjem principa rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou dobija na značaju i da se sve više aktera uključuje sa različitim programima i inicijativama (na primer program rodnog budžetiranja na lokalnom nivou koji sprovodi UNIFEM).

Danas u Srbiji postoji oko 70 različitih oblika lokalnih tela za rodnu ravnopravnost. Bilo da su osnovana statutom opštine ili grada, u različitim oblicima kao komisije, saveti ili odbori, kao stalna ili privremena tela lokalnih skupština opština i gradova, ili u opštini postoji osoba zadužena za ravnopravnost polova, entuzijazam da se bude bliži potrebama građanki i građana na lokalnom nivou nije se gubio i jenjavao. Naprotiv, usvajanjem Zakona o ravnopravnosti polova i člana koji se odnosi na pitanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, čini se da su pitanja jednakih mogućnosti za žene i muškarce dobila novi snažan podsticaj.

Tokom 2009. godine zaokružujući rad na Projektu „Uspostavljanje lica za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou“, Misija OEBS je angažovala profesorku dr Marijanu Pajvančić da sumira iskustva iz prakse, zakonskih i strateških dokumenata i izradi opis nadležnosti i modela lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost. U brošuri su takođe prikupljene opštinske i gradske odluke kojim se ova tela osnivaju, kako bi opštine i gradovi u Srbiji imali primere dobre prakse na koje mogu da se ugledaju.

Ovom prilikom Misija OEBS želi da se zahvali svim ženama i muškarcima koji su od 2002. nesebično učestvovali u radu na poboljšanju položaja žena i jednakim mogućnostima u svojim opštinama. Takođe, verujemo da ostavljamo dobre osnove za budući rad u ovoj oblasti kako nevladinim organizacijama, tako i mehanizmima za rodnu ravnopravnost na svim nivoima.

Dajana Faloni
Šefica Odeljenja za demokratizaciju
Misija OEBS u Srbiji

LOKALNI MEHANIZMI ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA

“Lokalne i regionalne uprave u Evropi igraju i moraju igrati ključnu ulogu u primeni prava na ravnopravnost svojih građana i stanovnika, naročito žena i muškaraca, u svim domenima njihove odgovornosti”

(iz Preambule Evropske Povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou)

Deo I

Normativni okvir – predlog odredbi koje bi bilo poželjno i korisno uvrstiti u normative akte lokalne zajednice

U skladu sa intencijom integrisanja rodne ravnopravnosti u društvene politike koje se kreiraju na svakom od nivoa vlasti bilo bi korisno prilagoditi institucionalni normativni okvir i učiniti ga podesnim okvirom za realizaciju politike jednakih mogućnosti ne samo na nivou organizacije centralne vlasti i autonomne pokrajine Vojvodine, već i na nivou jedinica lokalne samouprave. To je posebno značajno jer se u lokalnoj zajednici najneposrednije ostvaruje najveći broj individualnih prava građana i građanki i neposredno zadovoljavaju njihove svakodnevne potrebe i interesi.

Argumentacija:

Evropska Povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou kao osnovne polazne principe ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca ističe:

- Ravnopravnost žena i muškaraca kao fundamentalno pravo i obavezu lokalnih zajednica da primenjuju ovo pravo u svim domenima svoje odgovornosti, kao i obavezu da eliminišu sve oblike direktna ili indirektna diskriminacije.

- Prevažilaženje i eliminisanje višestruke diskriminacije i nepovoljnog položaja baziranog na rodnim razlikama kao i razlikama u rasi, boji kože, etničkoj i društvenoj pripadnosti, genetskim karakteristikama, jeziku, veri ili uverenjima, političkom ili drugom mišljenju, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovini, rođenju, invaliditetu, starosti, seksualnoj orijentaciji ili društveno - ekonomskom statusu.
- Jednake mogućnosti učesća žena i muškaraca u procesima odlučivanja kao preduslov za demokratsko društvo, što od lokalnih vlasti zahteva preduzimanje posebnih mera i usvajanje potrebnih strategija u cilju promovisanja i postizanja podjednake zastupljenosti i učesća žena i muškaraca u svim sferama uprave.
- Eliminisanje rodnih stereotipa što je od ključnog značaja za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca i stoga lokalne i vlasti moraju podsticati eliminaciju stereotipa i prepreka na kojima se temelje nejednakosti u pogledu statusa žena i nejednako vrednovanje uloge žena i muškaraca u društvu.
- Uključivanje rodne perspektive u sve aktivnosti lokalne zajednice je uslov za postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca i u skladu sa tim rodna ravnopravnost, posebno iskustvo žena na lokalnom nivou, uključujući i njihove životne i radne uslove, moraju biti analizirani i uzeti u obzir prilikom kreiranja strategija, metoda i instrumenata koji utiču na svakodnevni život lokalnog stanovništva.
- Akcioni planovi i programi i sredstva za njihovu realizaciju su instrument za unapređivanje rodne ravnopravnosti ne samo na nivou centralne vlasti već i u lokalnim zajednicama. Zato se lokalnim zajednicama stavlja u zadatak usvajanje lokalnih akcionih planova za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca i obezbeđivanje finansijskih sredstava neophodnih za njihovo sprovođenje.

Pored toga, deo argumentacije koja neposredno govori u prilog ustanovljavanju institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou nalazimo i u drugim međunarodnim dokumentima i u Ustavu Republike Srbije¹. Tako npr. na upotrebu nediskriminatorne terminologije u pravnim propisima upućuje jedan od ključaka Međuparlamentarne unije. Ustav Republike Srbije, kao osnovni i najviši pravni akt u pravnom sistemu, sadrži više odredbi relevantnih za uspostavljanje i institucionalizaciju mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou:

1 Nedavno usvojeni Zakon o ravnopravnosti polova (usvojen 11.12.2009. godine) u članu 39. uređuje pitanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou i obezbeđuje stabilnost lokalnih mehanizama za ravnopravnost polova kako njihov opstanak ne bi najdirektnije zavisio od promene skupštinske većine u lokalnoj zajednici, što je do sada često bio slučaj.

Obaveze organa jedinica lokalne samouprave

Član 39.

Organi jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti, obezbeđuju ravnopravnost polova i ostvarivanje jednakih mogućnosti.

Organi jedinica lokalne samouprave podstiču i unapređuju ravnopravnost polova, u okviru svojih nadležnosti i poslova vezanih za ravnopravnost polova.

U procesu usvajanja razvojnih planova i drugih akata, nadležni organi jedinica lokalne samouprave razmatraju mere i aktivnosti koje su u funkciji ravnopravnosti polova i ostvarivanja jednakih mogućnosti.

U organima jedinica lokalne samouprave, u okviru postojeće organizacije i akta o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji, organizuje se stalno radno telo ili određuje zaposleni za rodnu ravnopravnost i obavljanje poslova ostvarivanja jednakih mogućnosti, u skladu sa ovim zakonom.

- Obavezuje opštinu i druge jedinice lokalne samouprave da se staraju o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ljudskih i manjinskih prava (član 190 stav 3);
- Obavezuje sve državne organe, pa i organe koji se obrazuju u opštini i u drugim jedinicama lokalne samouprave da vode politiku jednakih mogućnosti i ovu politiku izričito vezuje za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca (član 15);
- Dopušta mogućnost da se ustanove posebne mere radi postizanja ravnopravnosti lica ili grupe lica koje su suštinski u nejednakom položaju, i određuje nediskriminatornu prirodu ovih mera (član 21 stav 4).
- Reguliše pravo građana na besplatnu pravnu pomoć koja predstavlja integralni deo celokupnog sistema zaštite ljudskih i manjinskih prava (član 67);
- Garantuje pravo opštine i drugih jedinica lokalne samouprave da samostalno, u okvirima koje propisuju Ustav i zakon, regulišu uređenje i nadležnost svojih organa i javnih službi (član 179).
- Ustanovljava nadležnost opštine na području ljudskih prava čiji sadržaj uključuje pravo opštine da se stara o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ljudskih i manjinskih prava (član 190 stav 3).

1. U statut opštine bilo bi korisno i poželjno uneti neke od sledećih odredbi koje se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou

1.1. Korišćenje nediskriminatorne terminologije u pravnim propisima

Uvođenju nediskriminatorne terminologije u lokalne propise moguće pristupiti na dva načina: bilo tako što će se u aktima lokalne zajednice istovremeno koristiti oba roda (npr. predsednik / predsednica) ili tako što bi se jednom opštom odredbom u statutu propisala nediskriminatorna terminologija i postavio osnov za korišćenje nediskriminatorne terminologije u aktima koje donose organi lokalne zajednice. Ovu odredbu bi trebalo sistematizovati u uvodnim – osnovnim odredbama statuta, jer je ona načelne prirode.

Odredba bi mogla da glasi:

„Sve imenice koje se u ovom aktu i u svim drugim opštim i pojedinačnim aktima lokalne zajednice i njenih organa, koriste u muškom rodu korišćeće će se istovremeno i u ženskom rodu.

Imenice koje označavaju službene pozicije, položaje i funkcije u opštini mogu se koristiti samo u obliku koji izražava pol lica koje je njihov nosilac.”

1.2. Opšta odredba koja garantuje ravnopravnost žena i muškaraca u lokalnoj zajednici

Odredba statuta opštine koja operacionalizuje obavezu opštine da se stara o ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava, trebalo bi da bude sistematizovana u okviru uvodnih i osnovnih odredbi statuta opštine, jer je načelne prirode.

Odredba bi mogla da glasi:

„U okviru svojih nadležnosti, opština se stara o ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca na području opštine.”

1.3. Obaveza lokalne zajednice da, u skladu sa Ustavom i zakonom, i u okviru kompetencija lokalne zajednice i njenih organa vodi politiku jednakih mogućnosti u cilju ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca

Kako se politika jednakih mogućnosti ne realizuje samo na nivou Republike ili autonomne pokrajine već i na nivou lokalne zajednice (opštine, grada), to bi u propise koji regulišu prava i dužnosti lokalne zajednice propisane Ustavom i zakonom i operacionalizuju njihovu sadržinu, trebalo inkorporirati obaveze lokalne zajednice da vodi politiku jednakih mogućnosti u okviru svojih nadležnosti. Zbog svoje opšte prirode, a sledeći primer Ustava Srbije, ova odredba bi trebalo da nađe mesto u opštim i osnovnim odredbama statuta lokalne zajednice.

Odredba bi mogla da glasi:

“Opština je dužna da, u okviru svojih nadležnosti, vodi politiku jednakih mogućnosti u cilju ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca kao i otklanjanja svih oblika neravnopravnosti ili nejednakosti u položaju i pravima.”

1.4. Ustanoviti mogućnost propisivanja i usvajanja posebnih mera u lokalnoj zajednici, u okviru nadležnosti lokalne zajednice

Posebne mere radi otklanjanja diskriminacije su instrumenti koji se koriste kako bi se realizovala politika jednakih mogućnosti i kako bi se postigla ravnopravnost lica ili grupe lica koje su suštinski u nejednakom položaju. Kako je i opština jedan od subjekata koji ima ustavnu obavezu da vodi politiku jednakih mogućnosti, a posebne mere su instrument za ostvarivanje te politike, to i opština, u okviru svojih nadležnosti, treba da ima mogućnost da propisuje posebne mere kako bi se postigla ravnopravnost žena i muškaraca i u okviru lokalne zajednice. Pored toga, neophodna je i eksplicitna odredba statuta koja posebnim merama odriče diskriminatornu prirodu. U protivnom posebne mere bi se mogle osporavati pred Ustavnim sudom kao diskriminatorne. U sistematici statuta opštine, odredba o posebnim merama i njihovoj nediskriminatornoj prirodi trebalo bi da bude sistematizovana u uvodnim, osnovnim odredbama jer je u pitanju generalno pravilo.

Odredba bi mogla da glasi:

„Opština, u okviru svojih nadležnosti, predizima posebne mere radi otklanjanja ili ublažavanja suštinski nejednakog položaja žena i muškaraca i svih lica koja se nalaze u takvom položaju.

Posebne mere koje opština preduzima u okviru svojih nadležnosti, ne smatraju se diskriminacijom.”

1.5. Obaveze opštine i njenih organa da se staraju o zaštiti i unapređivanju ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca

Ustav načelno obavezuje lokalnu zajednicu da se stara o zaštiti, unapređivanju i ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava i sloboda u lokalnoj zajednici. Ovu obavezu lokalna zajednica ostvaruje u okvirima svojih nadležnosti, a na osnovu Ustava, zakona i statuta lokalne zajednice. Kako je Ustavna odredba načelna, a Zakon o lokalnoj samoupravi nije bliže odredio njen sadržaj, statut lokalne zajednice je opšti pravni akt koji bi mogao da operacionalizuje sadržaj poslova koje uključuje ova nadležnost lokalne zajednice.

Odredba bi mogla da glasi:

„Opština se u okviru svojih nadležnosti stara o zaštiti i unapređivanju ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava na području opštine.

Opštinski organi, u okviru svojih nadležnosti:

- prate ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava na području opštine;
- predlažu i preduzimaju mere za unapređivanje ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava na području opštine
- predlažu i preduzimaju mere za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, staraju se o organizovanju i organizuju zaštitu ljudskih i manjinskih prava na području opštine;
- posebno se staraju o ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca kao i izgradnji i realizaciji jednakih mogućnosti za ostvarivanje prava lica ili grupe lica koje su suštinski u nejednakom položaju na području opštine.

Kao integralni deo sistema zaštite ljudskih i manjinskih prava na području opštine se ustanovljavaju zaštitnik prava građana (ombudsman) i opštinska služba besplatne pravne pomoći.”

1.6. Pravo na jednake mogućnosti učešća u odlučivanju o javnim poslovima i pravo na ravnomernu zastupljenost žena i muškaraca u organima lokalne zajednice

Pravo građana da učestvuju u odlučivanju o javnim poslovima kao jedno od osnovnih demokratskih načela pretpostavlja pravo žena i muškaraca na jednake mogućnosti učešća u javnom životu lokalne zajednice. Lokalna zajednica i sama ima mogućnosti da promoviše aktivno učešće građana i građanki u političkom životu lokalne

zajednice i da to učešće podstiče posebnim merama. Pored toga, lokalna zajednica može posebno promovisati i podsticati učešće u javnom životu žena i muškaraca iz manjinskih kao i višestruko diskriminiranih grupa.

Odredba bi mogla da glasi:

„Građani i građanke opštine imaju pravo da, neposredno i putem svojih neposredno izabranih predstavnika, aktivno, pod jednakim uslovima i bez diskriminacije učestvuju u odlučivanju o poslovima iz nadležnosti opštine.

Opština, u okviru svoje nadležnosti, može propisati posebne mere u cilju ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana. Posebnim merama, opština naročito se podstiče učešće u javnom životu žena i muškaraca iz manjinskih kao i višestruko diskriminiranih grupa.

Opštinski organi su dužni da prilikom izbora, imenovanja i postavljenja o kojima odlučuju opštinski organi obezbede ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca. Na svim izbornim i imenovanim položajima u organima opštine obezbeđuje se zastupljenost od 50% ali ne manje od 30% predstavnika manje zastupljenog pola.

Najmanje jedno mesto na poziciji predsednika/potpredsednika Skupštine opštine obezbeđuje se za manje zastupljeni pol.”

1.7. Ustanovljavanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova u opštini

Uslov da se na lokalnom nivou realizuje politika jednakih mogućnosti, kako ona kreirana na nivou centralne vlasti, tako i ona koju kreiraju organi lokalne zajednice kao i da se obezbedi aktivan angažman na ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca je ustanovljavanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou. Osnovni zadatak institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou je da se staraju o ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnoj zajednici, u okviru poslova za čiju je realizaciju nadležna lokalna zajednica i njeni organi.

Prilikom izbora konkretnog institucionalnog rešenja potrebno je imati u vidu **dva osnovna i podjednako važna zahteva** koja je potrebno optimalno uskladiti:

- Zahtev da se lokalni mehanizmi za ravnopravnost polova obrazuju kao integralni deo strukture lokalne vlasti kako bi imali mogućnost da neposredno sudeluju u odlučivanju o pitanjima iz nadležnosti lokalne samouprave (telo pri skupštini opštine), kako bi mogli operativno da učestvuju u procesu predlaganja odluka kao i da se neposredno angažuju na njihovoj praktičnoj primeni (telo pri opštinskoj upravi ili kao jedna od službi predsednika opštine/gradonačelnika) i kako bi mogli da neposredno reaguju u slučaju kršenja ravnopravnosti polova ili povrede prava koja statut i drugi propisi opštine garantuju u domenu ravnopravnost polova (npr. osoba pri kancelariji lokalnog zaštitnika prava građana – ombudsmana), kao i da u mesnim zajednicama aktivno i neposredno rade na ostvarivanju ravnopravnosti polova (npr. kontakt osoba ili telo pri savetu mesne zajednice) i

- Zahtev za racionalnom organizacionom formom delovanja i racionalnim korišćenjem lokalnih resursa.

Pri izboru optimalnog rešenja treba se rukovoditi konkretnim prilikama i potrebama u lokalnoj zajednici u kojoj se obrazuje institucionalni mehanizam za ravnopravnost polova. U skladu sa tim u statutu opštine² treba načelno ustanoviti mogućnost formiranja lokalnih institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova, profilisati i odrediti njihove osnovne nadležnosti, načelno garantovati budžetsku podršku za aktivnost lokalnih mehanizama za ravnopravnost polova i uputiti na odluku kao opšti akt koji bliže reguliše druga pitanja od značaja za status, nadležnosti i način rada institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou.

Odredba statuta bi mogla da glasi:

“U opštini se obrazuju institucionalni mehanizmi za ostvarivanje ravnopravnosti polova.

Institucionalni mehanizmi za ravnopravnost se staraju o ostvarivanju ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnoj zajednici i u okviru nadležnosti lokalne zajednice aktivno sudeluju u odlučivanju o pitanjima značajnim za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca, posebno višestruko diskriminisanih osoba i u tom cilju:

- učestvuje u kreiranju, predlaže, razmatra i daje mišljenje na predloge odluka i drugih propisa i opštih akata opštine, sa stanovišta ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca i njihovog uticaja na položaj i realizaciju prava žena i muškaraca u lokalnoj zajednici;
- učestvuje u kreiranju, predlaže, razmatra i daje mišljenje na strateške dokumente opštine (plan i program razvoja opštine; prostorni i urbanistički planovi; budžet; investiciona politika i kapitalna ulaganja i dr.) sa stanovišta ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca i uticaja koji imaju na položaj i prava žena i muškaraca u lokalnoj zajednici;
- učestvuje u kreiranju, predlaže, razmatra i daje mišljenje o posebnim merama koje opština preduzima u okviru svojih nadležnosti u cilju unapređenja ravnopravnosti žena i muškaraca u pojedinim oblastima, a naročito unapređenja ravnopravnosti višestruko diskriminisanih osoba;
- učestvuje u kreiranju indikatora i prati ostvarivanje opštinskih propisa, strateških dokumenata opštine, budžeta kao i efekte posebnih mera na ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca u opštini;
- aktivno sudeluje u najširoj javnosti na promociji principa ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom i prevazilaženju stereotipa;
- predlaže programe, organizuje i aktivno učestvuje u organizovanju permanentne obuke zaposlenih u opštinskim službama na području ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca;

2 U ovom trenutku Zakon o lokalnoj samoupravi ne reguliše institucionalne mehanizme za ravnopravnost polova na lokalnom nivou. Kako pomenuti zakon ne zabranjuje formiranje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova u lokalnoj zajednici, u uslovima kada to zakon nije regulisao, statut opštine može postaviti pravni okvir za njihovo ustanovljavanje na lokalnom nivou. U prilogu se ukazuje na statutarni okvir i osnov formiranja institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnom nivou, dok se u aneksima daju konkretni praktični primeri odluka kojima su ustanovljeni različiti modeliteti lokalnih tela za ravnopravnost polova.

- inicira, predlaže, razmatra predloge i daje mišljenje o predlozima za izbore i imenovanja sa stanovišta ostvarivanja prava na ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca u političkom životu opštine (opštinska uprava, javne službe, upravljačke strukture u školama, zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne zaštite, dečijim ustanovama, ustanovama kulture i dr.);
- prati poštovanje i primenu međunarodnih standarda o ravnopravnosti polova u lokalnoj zajednici u propisima, politici i merama koje preduzima opština i njeni organi naročito u oblastima: obrazovanja, zdravlja, rada i zapošljavanja, ljudskim pravima žena, nasilju nad ženama, ravnomerne zastupljenosti žena na mestima odlučivanja, finansijama i budžetu, institucijama i mehanizmima za postizanje ravnopravnosti polova i dr; javno ukazuje na kršenje standarda i predlaže mere za njihovo poštovanje i primenu;
- saraduje sa lokalnim institucionalnim mehanizmima za ostvarivanje ravnopravnosti polova u drugim opštinama;
- obavlja i druge poslove iz domena nadležnosti opštine, a koji se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca u opštini, propisane Ustavom, zakonom i statutom opštine.

Svojom odlukom opština bliže reguliše koji lokalni institucionalni mehanizmi se obrazuju u opštini, određuje njihov sastav, propisuje način izbora njihovih članova, operacionalizuje njihove nadležnosti, uređuje organizaciju i način rada i reguliše druga pitanja od značaja za lokalni insitutucionalni mehanizam za ravnopravnost polova.“

2. Šta bi bilo potrebno precizirati poslovnčkim odredbama?

Poslovníkom skupštine opštine i poslovnikom lokalnog institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova trebalo bi regulisati sledeća pitanja:

2.1. Organizaciona pitanja:

- Ustanoviti stalno radno telo skupštine opštine za rodnu ravnopravnost (i jednake mogućnosti).³ Eventualno, ako postoje mogućnosti ustanoviti mesto savetnika/ce predsednika SO za rodna pitanja.
- Regulisati broj i strukturu članova/članica koji ulaze u sastav ovog tela. Telo bi imalo dve vrste članova čiji bi se status razlikovao. Članovi stalnog sastava učestvuju u odlučivanju, članovi proširenog sastava učestvuju u diskusiji ali nemaju pravo odlučivanja. Stalni sastav (mešoviti treba da uključi ravnopravno žene 50% i muškarce 50% i predstavnici/ce NVO). Prošireni sastav (eksperti i ekspertkinje za pojedine oblasti s obzirom na temu koja je na dnevnom redu).
- Regulisati postupak izbora članova.

³ Treba razmisliti i o nazivu lokalnih institucionalnih mehanizama jer se sreću različiti nazivi. Mišljenja sam da ima argumenata da se zagovara naziv Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti ako je u pitanju radno telo skupštine opštine.

- Operacionalizovati nadležnosti skupštinskog radnog tela:
- Po oblastima (npr. planovi i programi razvoja, lokalne strategije i strateški dokumenti, budžet, komunalne delatnosti, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita i dr.)
- Po kvalitetu i kapacitetu ovlašćenja (npr. iniciranje, podnošenje predloga, razmatranje, davanje mišljenja, učešće u odlučivanju i sl.).

2.2. Procesna pitanja⁴ - ustanoviti procedure i propisati procesna pravila koja obezbeđuju:

- Institucionalni okvir i procesne pretpostavke koje omogućuju da se pod jednakim mogućnostima realizuje pravo žena i muškaraca da sudeluju u postupku odlučivanja koji omogućuje da se pitanja od značaja za njihov status, prava i potrebe rešavaju ravnopravno, nepristrasno, pravično i u prihvatljivom roku.
- Ustanoviti i regulisati set minimalnih procesnih standarda koji stvaraju povoljan ambijent za jednake mogućnosti za ravnopravno učešće žena i muškaraca u odlučivanju.

Set minimalnih procesnih standarda mogao bi da se odnosi na:

- Pravo skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost na jednak pristup informacijama relevantnim za odlučivanje i obaveza opštinskih službi da to obezbede.
- Ustanoviti procedure koje obezbeđuju redovno, blagovremeno i potpuno informisanje o pitanjima za koja se planira da se uvrste u dnevni red skupštinskog zasedanja, koristeći savremene tehnike komunikacije.
- Obaveza predlagača odluke da svoj predlog obrazloži, kao i da sastavni deo obrazloženja bude vezan za sagledavanje efekata (potencijalnih posledica) koje će primena odluke imati na žene i muškarce.
- Uspostavljanje procesnih pravila, prvenstveno planiranje rada skupštine opštine, koja će omogućiti uključivanje skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost (predsednika / predsednice ovog tela) u kreiranje agende za zasedanje opštinske skupštine.
- Procesna pravila koja uključuju obaveze konsultovanja skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost u oblikovanje lokalnih politika, kreiranje strateških planskih dokumenata, budžetski proces, usvajanje odluka iz domena nadležnosti opštine odnosno drugih jedinica lokalne samouprave.
- Ustanoviti posebna pravila za konsultovanje i uključivanje u proces odlučivanja u opštini kada se radi o višestruko diskriminisanim licima.

⁴ U vezi sa pravilima postupka skrećemo pažnju na mogućnost da se osnovna pravila i principi koji se navode analogno primene i na poziciju drugih institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova koji se obrazuju na lokalnom nivou. U tim slučajevima procesna pravila bi bila ustanovljena poslovnikom tela u okviru kojeg se obrazuje lokalni mehanizam za ravnopravnost polova, ili u poslovniku o radu lokalnog mehanizma za ravnopravnost polova.

- U zavisnosti od pitanja koje je na dnevnom redu, po potrebi (mogućnosti) i na zahtev skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost ili određenog broja odbornika (obavezno), posebno organizovati konsultovanje žena (aktivni žena, NVO i sl.).

- Operacionalizovati sadržaj konsultacija i odrediti obim i kvalitet učešća u odlučivanju. U zavisnosti od pitanja koje je na dnevnom redu skupštine opštine kao i od uticaja i posledica koji odluka skupštine opštine koja rešavanje to pitanje ima na status žena i muškaraca definisati kvalitet i obim ovlašćenja skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost u procesu konsultovanja. Oblici konsultovanja mogu biti:
 - Organizovanje prethodne rasprave o predlogu;
 - Zahtev za organizovanjem javne rasprave o predlogu;
 - Davanje mišljenja o predlogu;
 - Podnošenje amandmana na predlog;
 - Podnošenje vlastitog predloaga;
 - Davanje saglasnosti na odluku i regulisanje posledica u slučaju kada saglasnost izostane: usvajanje odluke nije moguće bez saglasnosti (blokiranje procesa odlučivanja); vraćanje odluke na ponovno razmatranje (procedura za izlazak iz blokade procesa odlučivanja);
 - Pravo podnošenja zahteva za raspisivanje opštinskog referenduma (prethodnog, naknadnog, fakultativnog, obaveznog, savetodavnog) i dr.

3. Šta bi bilo poželjno regulisati u odluci opštine koja reguliše način izbora organa mesne zajednice ili statutom mesne zajednice?

U odluci ili drugom opštem pravnom aktu kojim opština reguliše status mesnih zajednica, izbor njihovih organa i poslove koji su u njihovoj nadležnosti, posebno kada su u pitanju seoske mesne zajednice, bilo bi korisno regulisati:

- Mogućnost izbora kontakst osobe zadužene za pitanja rodne ravnopravnosti u mesnoj zajednici.
- Kao deo pravila koja regulišu izbor organa mesne zajednice regulisati:
 - garantovanje principa ravnopravnosti polova u odlučivanju o poslovima u nadležnosti mesne zajednice;
 - ustanoviti princip ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca u organima mesne zajednice (50% žena i 50% muškaraca), ali i posebnu meru u obliku kvota za manje zastupljeni pol u savetu mesne zajednice (ne manje od 30% predstavnika manje zastupljenog pola u organima mesne zajednice).

Deo II

INSTITUCIONALNI MEHANIZMI RODNU RAVNOPRAVNOST - primeri mogućnosti na lokalnom nivou -

U ovom delu predstavljeni su različiti modaliteti institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova koji su formirani na lokalnom nivou.

Primer 1: Skupštinsko telo za rodnu ravnopravnost – stalno radno telo Skupštine opštine

1.1 Sastav

Sastav skupštinskog tela za postizanje rodne ravnopravnosti trebalo bi da zadovolji više kriterijuma.

Prvo, ne bi trebalo da ima veliki broj članova kako bi moglo da radi efikasno.

Drugo, u sastav bi trebalo da uđu predstavnici oba pola. To nije formalno već suštinsko pitanje, jer mere i aktivnosti na postizanju ravnopravnosti polova nisu samo «problem» jednoga od polova, već zajednički problem oba pola.

Treće, bilo bi neophodno u sastav uključiti predstavnike/predstavnice nevladinog sektora, eksperte i ekspertkinje za pojedina pitanja. Pri tome se mora imati u vidu normativni okvir postavljen poslovnikom skupštine. U poslovniku postoji mogućnost učešća stručnjaka/inja u radu radnih tela. Njihova pozicija je međutim različita od pozicije poslanika, jer oni ne mogu sudelovati u donošenju odluke (zaključka) radnog tela, već samo u raspravi koja se vodi u radnom telu. Ima više mogućnosti da se zadovolji i ovaj kriterijum.

Četvrto, na čelu ovoga tela mogao bi biti potpredsednik/ca skupštine.

Sastav skupštinskog tela za rodnu ravnopravnost:

Skupštinsko telo bi moglo imati dve vrste članova. Jedna grupa bi bili odbornici/ce. To bi bio stalni personalni sastav tela. U drugoj grupi bi bili predstavnici/ce nevladinog sektora, eksperti/kinje. Oni bi činili personalno promenljiv sastav skupštinskog tela za postizanje ravnopravnosti polova. Broj ovih članova bio bi unapred određen (npr. ako telo broji 20 članova 5 mesta pripada civilnom sektoru). Personalni sastav predstavnika civilnog sektora ne bi bio unapred određen, već bi se na sednice, zavisno od pitanja koje se razmatra pozivali stručnjaci/kinje, predstavnici/ce NVO koji se bave problematikom koja se razmatra u konkretnom slučaju.

Ovo rešenje zahteva da se izmeni poslovnik (ili barem ekstenzivno protumače njegove odredbe) kako bi se stvorila mogućnost da određeni broj mesta u sastavu skupštinskog tela za postizanje ravnopravnosti polova bude rezervisan za nevladin sektor.

Takođe, ovo rešenje se može pokazati nepraktičnim u primeni jer je sastav iz nevladinog sektora personalno promenljiv, pa se za svaku sednicu skupštinskog moraju delegirati predstavnici/ce koji će učestvovati na sednici. Alternativa bi mogla biti da deo članova/ica bude stalni (npr. 3 od 5), a da dva mesta budu slobodna kako bi se omogućilo da se u rad uključe oni koji su najkompetentniji i najbolje poznaju problematiku o kojoj će se na sednici raspravljati.

Skupštinsko telo bi imalo stalni sastav ali bi se članovi/ice toga tela razlikovali po pravima koja imaju u odlučivanju. Prvu grupu činili bi odbornici/ce, a drugu predstavnici/ predstavnice nevladinog sektora. Ova druga grupa ne bi imala pravo da sudeluje u odlučivanju već samo u raspravi o iznetim predlozima.

1.2. Nadležnosti

Nadležnosti skupštinskog tela:

- Razmatra, predlaže i utvrđuje mišljenje o predlozima odluka, drugih propisa i opštih akata iz nadležnosti skupštine, sa stanovišta ostvarivanja ravnopravnosti polova;
- Razmatra pitanja iz nadležnosti skupštine koja se odnose na ravnopravnost polova; zauzima o njima stavove i daje predloge za njihovo rešavanje;
- Razmatra predloge za izbore i imenovanja o kojima odlučuje skupština, sa stanovišta ostvarivanja ravnopravne zastupljenosti polova u javnom i političkom životu (uprava, javne službe, prosveta i dr.), utvrđuje mišljenje i daje svoje predloge;
- Podnosi amandmane na predloge odluka i mera izvršnog odbora i drugih predlagača;
- Razmatra predloge i predstavke upućene skupštini sa stanovišta ostvarivanja ravnopravnosti polova, predlaže skupštini i nadležnim organima preduzimanje mera za rešavanje pitanja pokrenutih u predstavkama i obaveštava podnosioc predstavi o preduzetim aktivnostima;
- Pokreće inicira strategije, politike i mere koje doprinose unapređenju ravnopravnosti polova;
- Razmatra godišnje izveštaje i zauzima stavove o primeni odluka i mera koje se odnose na ravnopravnost polova;
- Razmatra planove akcija za unapređenje ravnopravnosti polova i podnosi predloge u vezi sa tim;
- Sarađuje sa drugim radnim telima skupštine u pitanjima iz njihove nadležnosti, a koja se odnose na ravnopravnost polova, a po potrebi može održati i zajedničku sednicu sa drugim radnim telima skupštine;
- Predlaže skupštini formiranje ad hoc radnog tela (anketni odbor, komisija) radi sagledavanja stanja u ostvarivanju ravnopravnosti polova kao i radi utvrđivanja činjenica o pojedinim pojavama ili događajima koji se odnose na ravnopravnost polova;

- Prati implementaciju standarda o ravnopravnosti polova u aktima i politici skupštine i izvršnog odbora, a naročito u oblastima: obrazovanja, zdravstva, rada i zapošljavanja, ljudskim pravima žena, nasilju nad ženama, ravnomerne zastupljenosti žena na mestima odlučivanja, institucija i mehanizama za postizanje ravnopravnosti polova, finansijama i dr.
- Predlaže pitanja iz domena ostvarivanja ravnopravnosti polova koja treba razmotriti na zasedanju skupštine.

Nadležnosti Komisije za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti su propisane članom ... stav ... **statuta opštine:**

“Član 47.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada i obavlja druge poslove utvrđene Poslovníkom Skupštine Grada.”

Delokrug rada Komisije je regulisan i članom ... **Poslovníka skupštine opštine:**

“Član 58.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti ima predsednika i 10 članova.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada.”

Primer 2: Telo (osoba) pri opštinskom veću ili pri opštinskoj upravi

Uvođenje mehanizama za postizanje ravnopravnosti polova uključuje institucionalizovane vidove delovanja ne samo na nivou skupštine kao opšteg predstavništva građana, već i u okviru izvršne vlasti u kojoj se odvija proces pripremanja odluka. Proces ostvarivanja ravnopravnosti polova pretpostavlja mogućnost neposrednog sudelovanja u kreiranju odluka i politike u koje bi bili inkorporirani sadržaji koji uvažavaju opšte načelo ravnopravnosti polova i instrumenti njihove praktične primene. Otuda potreba da se ustanove institucionalni mehanizmi ne samo na nivou skupština, već i pri izvršnoj vlasti.

Moguća su različita institucionalna rešenja za telo/osobu pri opštinskom veću ili opštinskoj upravi.

To može biti:

1. član /članica opštinskog veća,
2. osoba koja je na čelu nekoga od posebnih resora,

3. međuresorsko telo koje bi omogućilo međuresorsku saradnju (odgovorni pojedinac zadužen u svakome od resora za pitanja ravnopravnosti polova),
4. posebna organizaciona jedinica unutar nekog od postojećih resora ili
5. Savet opštinskog veća za rodnu ravnopravnost.⁵

2.1. Sastav

Ukoliko se obrazuje kao telo sastav bi trebalo da bude mešoviti (žene i muškarci). Njegovi članovi/ice trebalo bi da budu iz različitih političkih stranaka, ali i iz nevladinih organizacija i iz kruga nezavisnih eksperata/kinja.

2.2. Nadležnosti

Telo pri opštinskom veću za postizanje ravnopravnosti polova moglo bi imati sledeće nadležnosti:

- razmatra i predlaže interdisciplinarnu (međuresorsku) politiku i strategiju za podsticanje i unapređenje ravnopravnosti među polovima;
- preduzima akcije, i predlaže preduzimanje kratkoročnih mera koje doprinose ostvarivanju strategija za postizanje ravnopravnosti polova;
- najmanje jednom godišnje ocenjuje učinke mera za postizanje ravnopravnosti polova i o tome obaveštava izvršni odbor i skupštinu;
- prati stanje u domenu ostvarivanja ravnopravnosti polova prikuplja podatke o pokazateljima koji se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti polova i predlaže mere za unapređenje ravnopravnosti polova;
- utvrđuje program prikupljanja, obrade i objavljivanja statističkih podataka (rodno osetljiva statistika) i drugih baza podataka koje neće biti diskriminatorne i stereotipne u odnosu na pol;
- nadgleda i redovno objavljuje izveštaje o zastupljenosti žena i muškaraca na izabranim i imenovanim položajima u gradskim službama i javnim ustanovama i službama;
- kontinuirano prati i analizira kriterijume koji se primenjuju prilikom selekcije u različitim procedurama izbora i imenovanja na javne poslove i predlaže mere za otklanjanje prepreka koje se negativno odražavaju na izbor i imenovanja manje zastupljenog pola;

⁵ U opis mogućih tela za rodnu ravnopravnost moguće je staviti i Kancelariju za ostvarivanje rodne ravnopravnosti po ugledu na Kancelariju za mlade, Kancelariju za Roma ili Kancelariju za lokalni ekonomski razvoj. S obzirom na veličinu, resurse i kapacitete lokalne zajednice bilo bi dobro ostaviti i ovo kao mogućnost iako je to verovatno najteže ostvarljiv oblik organizovanja.

- razmatraju programe i predlažu mere za podsticanje i osposobljavanje žena za učešće u javnom i političkom životu;
- prati proces implementacije opštih i regionalnih međunarodnih standarda i mehanizama za postizanje ravnopravnosti polova;
- predlaže izvršnom odboru pitanja od interesa za postizanje ravnopravnosti polova za koja smatra da ih treba uvrstiti u dnevni red sednica izvršnog odbora ili skupštine;
- obezbeđuje međuresorsku saradnje na pitanjima rodne jednakosti;
- obavlja i druge polove vezane za ostvarivanje ravnopravnosti polova u skladu sa Ustavom, zakonom, statutom opštine i opštiom aktom opštine koji regulišu nadležnosti lokalnog institucionalnog mehanizma za ostvarivanje ravnopravnosti polova.

Primer 3: Komisija (Savet) za ravnopravnost polova koju obrazuje predsednik opštine

Prednost formiranja lokalnog institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova (komisija, savet, kancelarija)⁶ ili sličnog tela formiranog pri kabinetu predsednika opštine, je povoljna pozicija u strukturi opštinskih organa; mogućnost neposrednijeg uticaja na kreiranje politika i donošenje odluka; efikasniji rad; mogućnost uključivanja predstavnika/ca NVO kao i eksperata /ekspertkinja u sastav ovog tela koji mogu podići kvalitet rada na pitanjima rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou.

Kao nedostaci se mogu markirati: manja vidljivost u javnosti; netransparentnost procesa odlučivanja i manjak demokratskih procedura posebno kada se radi o neposrednijem učešću građana i građanki u procesu donošenja odluka i njihovom uticaju na sadržaj odluka; činjenica da se ovo telo osniva internim aktom predsednika opštine (rešenje/odluka) što može dovesti u pitanje njegov opstanak nakon izbora druge ličnosti na mesto predsednika opštine; ne postoje izgrađeni kriterijumi koji determinišu sastav ovog tela, a personalni sastav određuje predsednik opštine koji ga osniva, što govori o odsustvu demokratskih procedura pri izboru članova.

⁶ U opis mogućih tela za rodnu ravnopravnost moguće je staviti i Kancelariju za ostvarivanje rodne ravnopravnosti po ugledu na Kancelariju za mlade, Kancelariju za Roma ili Kancelariju za lokalni ekonomski razvoj. S obzirom na veličinu, resurse i kapacitete opštine/grada bilo bi dobro ostaviti i ovo kao mogućnost iako je to verovatno najteže ostvarljiv oblik organizovanja.

Na osnovu člana ... Statuta opštine ("Službeni list opštine ... ", br...) Predsednik opštine ... dana ..., doneo je

R E Š E N J E
O OBRAZOVANJU I IMENOVANJU ČLANOVA KOMISIJE ZA
UNAPREĐIVANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI

I

Obrazuje se Komisija za unapređivanje rodne ravnopravnosti (u daljem tekstu: Komisija).

II

U Komisiju za unapređivanje rodne ravnopravnosti imenuju se:

1. načelnik Odeljenja za poslove iz oblast društvenih delatnosti
2. diplomirani inženjer tehničkih nauka
3. samostalni stručni saradnik u Odeljenju za poslove iz oblasti društvenih delatnosti
4. koordinator za rodnu ravnopravnost
5. koordinator za rodnu ravnopravnost
6. šef Odseka za poslove trezora u Odeljenju za poslove privrede, finansija i računovodstva
- 7.

III

Zadaci Komisije su:

- da razmatra i predlaže interdisciplinarne, međuresurske politike i strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti,
- preduzima akcije i predlaže preduzimanje kratkoročnih mera za postizanje rodne ravnopravnosti,
- najmanje jednom godišnje ocenjuje učinke mera u ovoj oblasti,
- prikuplja podatke o rodnoj ravnopravnosti, po potrebi naručuje istraživanja,
- utvrđuje program prikupljanja, obrade i objavljivanja statističkih podataka (rodno osetljiva statistika) i drugih baza podataka koja neće biti diskriminatorne i stereotipne u odnosu na pol,
- objavljuje izveštaje o zastupljenosti žena i muškaraca na izabranim i imenovanim funkcijama i
- predlažu mere i programe za postizanje i osposobljavanje žena za učešće u javnom i političkom životu.

IV

Ovo Rešenje stupa na snagu danom donošenja.

V

Stupanjem na snagu ovog Rešenja prestaje da važi Rešenje o obrazovanju i imenovanju članova Komisije za unapređivanje rodne ravnopravnosti br. ... od ... godine.

PREDSEDNIK OPŠTINE

Deo III

Popis nadležnosti lokalnog tela za ravnopravnost polova sa primerima pojedinih poslova za oblasti u kojima opština ima nadležnosti

3.1. Principi na kojima se temelje nadležnosti institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova na lokalnoj nivou

Građani učestvuju u odlučivanju neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika u organima lokalne samouprave (član 1 Zakona o lokalnoj samoupravi).

Pravo građana i organa lokalne samouprave da uređuju i upravljaju određenim javnim poslovima od neposrednog, zajedničkog i opšte interesa na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva (član 1 Zakona o lokalnoj samoupravi).

3.2. Područja u kojima se prostire nadležnost opštine iz rodnog aspekta

3.2.1. Plan i program razvoja lokalne zajednice - Uključivanje rodnog aspekta u projektovanje razvoja i planiranje u opštini i u strateške dokumente koji projektuju razvoj opštine (npr. sagledavanje i identifikovanje potreba žena i muškaraca; ravnopravno učešće u utvrđivanju prioriteta i odlučivanje o prioritetima; ljudski resursi kao razvojna komponenta i pokazatelji koji govore o njima; angažovanje stručnog i ekspertskog potencijala žena; praćenje efekata realizacije razvojnih planova i strategija na položaj žena i muškaraca).

3.2.2. Prostorni i urbanistički planovi - Prilikom kreiranja i usvajanja planova uključiti posebne potrebe žena i muškaraca npr. zapošljavanje; pristup uslugama; kulturni život; obrazovanje (teritorijalni razmeštaj škola); porodične obaveze; zdravstvena zaštita (tip ustanove, opremljenost, mreža, zdravstvena služba na selu); broj i teritorijalni raspored vrtića, parkova, igrališta, rekreativnih zona, ustanove za stalni smeštaj ili dnevni boravak starih i nemoćnih lica i dr.

Potrebe i prioritete identifikovati na osnovu relevantnih lokalnih i drugih podataka, uključujući i rodnu procenu/analizu koje je sproveda sama lokalna zajednica i njeni organi. U definisanje prioriteta na osnovu uvida u podatke o potrebama uključiti lokalne institucionalne mehanizme za ravnopravnost polova.

3.2.3. Budžet – Rodni aspekt budžetskog procesa; definisanje potreba i prioriteta; rodna analiza budžetskih sredstava i njihove namene; učešće lokalnih institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost u postupku kreiranja budžeta (uključiti u sadržaj uputstva za kreiranje budžeta); nadzor nad trošenjem budžetskih sredstava; kreiranje i obezbeđenje budžetskih sredstava za rad lokalnog institucionalnog mehanizma za rodnu ravnopravnost; sagledavanje efekata budžeta i korišćenja budžetskih sredstava na položaj žena i muškaraca u opštini.

3.2.4. Kapitalna poboljšanja i investiciona politika – učešće u kreiranju i odlučivanju o kapitalnim poboljšanjima i formulisanju investicione politike posebno i definisanju prioriteta; posebne mere za prioritete u investicionoj politici i kapitalnim poboljšanjima, naročito za višestruko diskriminisanu grupu (npr. vodovod u romskom naselju, nabavka vozila za prevoz invalida, obaranje ivičnjaka, zvučni semafori...)

3.2.5. Komunalne delatnosti – ravnopravna zastupljenost u upravnim odborima javnih preduzeća i na mestima odlučivanja; sagledavanje potreba žena i muškaraca u oblasti komunalnih službi; učešće u projektovanju planova razvoja komunalnih delatnosti, definisanje prioriteta i učešće u odlučivanju o prioritetima i dr.

3.2.6. Uslovi za razvoj preduzetništva - identifikovanje potreba i problema lokalnih preduzetnica; povezivanje lokalnih preduzetnica; organizovanje edukacije za otpočinjanje biznisa, ali i kontinuirano stručno obrazovanje preduzetnica (standardi EU, tržište, banke, krediti, hartije od vrednosti...); učešće u kreiranju posebnih mera za podsticanje preduzetništva, posebno za višestruko diskriminisanu lica (osposobljavanje; krediti pod posebnim uslovima, formiranje lokalnog garancijskog fonda); učešće u odlučivanju o posebnim merama; praćenje efekata posebnih mera na položaj žena i muškaraca i dr.

3.2.7. Uređenje, korišćenje i zaštita građevinskog zemljišta – princip ravnopravne zastupljenost u upravnim odborima i upravljačkim strukturama uz minimalnu kvotu od ne manje od 30% manje zastupljenog pola; učešće u odlučivanju o nameni korišćenja zemljišta, utvrđivanje potreba i prioriteta u toj oblasti; kontrola korišćenja sredstava koji se stiču po osnovu korišćenja građevinskog zemljišta.

3.2.8. Korišćenje poslovnog prostora - princip ravnopravne zastupljenost u upravnim odborima i upravljačkim strukturama uz minimalnu kvotu od ne manje od 30% manje zastupljenog pola; identifikovanje potreba i prioriteta u korišćenju poslovnog prostora; učešće u odlučivanju o prioritetima u korišćenju poslovnog prostora; kontrola korišćenja sredstava koja se ubiraju po osnovu korišćenja poslovnog prostora.

3.2.9. Socijalna zaštita – utvrđivanje potreba, prioriteta i programa u ovoj oblasti i učešće u odlučivanju o sadržaju, obimu i programima socijalne zaštite i njihovom finansiranju (npr. pomoć samohrani roditelji, kućna njega i pomoć starim i invalidnim licima, dnevni boravak starih lica; pomoć žrtvana porodičnog nasilja; SOS telefon; pomoć za višestruko diskriminisanu grupu i dr.); organizovanje opštinske službe pravne besplatne pravne pomoći posebno za žrtve nasilja i višestruko diskriminisanu lica i grupe); ravnomerna zastupljenost polova i kvota - ne manje od 30% manje zastupljenog pola u upravljačkim strukturama i na rukovodećim položajima.

3.2.10. Dečija zaštita - utvrđivanje potreba, prioriteta i programa dečije zaštite i učešće u odlučivanju o sadržaju, obimu i programima dečije zaštite i njihovom finansiranju (npr. smeštaj u dečije ustanove; teritorijalni razmeštaj vrtića i ravnomerna pokrivenost područja opštine dečijim ustanovama; kapaciteti i opremljenost vrtića; radno vreme vrtića prilagođeno zaposlenim roditeljima; odmor i rekreacija dece i dr.); ravnomerna zastupljenost polova i kvota - ne manje od 30% manje zastupljenog pola u upravljačkim strukturama i na rukovodećim položajima.

3.2.11. Javni prevoz putnika u lokalnom saobraćaju – utvrđivanje potreba, definisanje prioriteta učešće u odlučivanju o pitanjima organizovanja javnog prevoza (npr. razmeštaj stanica gradskog saobraćaja koji odgovara potrebama zaposlenih roditelja, školske dece, finansiranje javnog prevoza za školsku decu, finansiranje javnog

prevoza za samohrane roditelje i dr.); organizovanje i finansiranje javnog prevoza za invalide; organizovanje prevoza školske dece i prilagođavanje vremena polazaka rasporedu radnog vremena u školama.

3.2.12. Utvrđivanje, naplata i kontrola lokalnih javnih prihoda – utvrđivanje potreba, definisanje prioriteta i učešće u odlučivanju o korišćenju i trošenju sredstava iz javnih prihoda; kontrola trošenja sredstava lokalnih javnih prihoda.⁷

3.2.13. Informisanje lokalnog stanovništva – predlaganje i učešće u kreiranju instrumenata za realizaciju prava na ravnopravni pristup žena i muškaraca lokalnim medijima i posebno za višestruko diskriminisanu lica; predlaganje mera koje će omogućiti stvaranje povoljnog ambijenta da se pravo žena i muškaraca na pristup lokalnim medijima realizuje pod jednakim uslovima; predlaganje i učešće u odlučivanju o posebnim merama koje doprinose stvaranju jednakih uslova za pristup lokalnim medijima, obezbeđuju bolju informisanosti žena i njihovu veću vidljivost u javnosti, posebno kada se radi o višestruko diskriminiranim licima (npr. posebne stalne rubrike u štampanim medijima; radio i TV emisije u standardizovano vreme i redovnim intervalima; planiranje i predlaganje programskog sadržaja ovih rubrika odnosno radio i TV emisija).

3.2.14. Spomenici i spomen obeležja lokalnog značaja – predlaganje i učešće u odlučivanju o spomenicima i spomen obeležjima posvećenim znamenitim ženama.

3.2.15. Radno vreme i uslovi rada ustanova koji pružaju usluge građanima – identifikovanje potreba, predlaganje i učešće u odlučivanju o radnom vremenu ovih ustanova, posebno prilagođavanje radnog vremena zaposlenima, roditeljima sa malopm decom, samohranim roditeljima; identifikovanje potreba, predlaganje i učešće u

7 Izvorni prihodi lokalne zajednice definisani članom 6. Zakona o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni glasnik RS" broj 62/2006):

"Jedinici lokalne samouprave pripadaju izvorni prihodi ostvareni na njenoj teritoriji, i to:

- 1) porez na imovinu, osim poreza na prenos apsolutnih prava i poreza na nasleđe i poklon;
- 2) lokalne administrativne takse;
- 3) lokalne komunalne takse;
- 4) boravišna taksa;
- 5) naknada za korišćenje građevinskog zemljišta;
- 6) naknada za uređivanje građevinskog zemljišta;
- 7) naknada za zaštitu i unapređivanje životne sredine;
- 8) prihodi od koncesione naknade za obavljanje komunalnih delatnosti i prihodi od drugih koncesionih poslova, koje jedinica lokalne samouprave zaključuje u skladu sa zakonom;
- 9) novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku za prekršaje propisane aktom skupštine jedinice lokalne samouprave, kao i oduzeta imovinska korist u tom postupku;
- 10) prihodi od davanja u zakup, odnosno na korišćenje nepokretnosti u državnoj svojini koje koristi jedinica lokalne samouprave i indirektni korisnici njenog budžeta;
- 11) prihodi od prodaje pokretnih stvari koje koristi jedinica lokalne samouprave i indirektni korisnici njenog budžeta;
- 12) prihodi koje svojom delatnošću ostvare organi i organizacije jedinice lokalne samouprave;
- 13) prihodi od kamata na sredstva budžeta jedinice lokalne samouprave;
- 14) prihodi po osnovu donacija jedinici lokalne samouprave;
- 15) prihodi po osnovu samodoprinosu;
- 16) drugi prihodi utvrđeni zakonom."

U članovima 7-33 Zakona su dalje detaljnije razrađeni pojedini prihodi kao npr. lokalne administrativne takse, lokalne komunalne takse, boravišna taksa, samodoprinos, prihodi od zakupa i prihodi od donacija.

odlučivanju o posebnim merama usmerenim ka zadovoljavanju potreba invalida kao i višestruko diskriminiranih osoba (npr. posebne usluge za stare osobe, potrebe seoskih žena).

3.2.16. Javni sajmovi lokalnog značaja – sagledavanje i identifikovanje potreba, mogućnosti i potencijala, predlaganje programa i učešće u odlučivanju o organizovanju sajmova i manifestacija na kojima bi bilo predstavljeno i stvaralaštvo žena; organizovanje posebnog sajma ženskog preduzetništva i ženskog stvaralaštva; posebne mere za prezentovanje stvaralaštva seoskih žena (npr. u povodu 15 oktobra međunarodnog dana seoskih žena) i posebne mere za prezentovanje stvaralaštva višestruko diskriminiranih lica (npr. u povodu međunarodnog dana invalida).

3.2.17. Sport, fizička kultura, rekreacija – pravo na ravnopravnu zastupljenost i kvotu od najmanje 30% manje zastupljenog pola u učešće u upravljačkim strukturama sportskih klubova, kao i na rukovodećim pozicijama; sagledavanje potreba, identifikovanje prioriteta, učešće u odlučivanju i odlučivanje o planovima razvoja sporta, fizičke kulture i rekreacije i politici u ovim oblastima; sagledavanje potreba, definisanje prioriteta, učešće u odlučivanju o korišćenju budžetskih sredstava namenjenih zadovoljavanju potreba u oblasti sporta, fizičke kulture i rekreacije; ravnomerna distribucija budžetskih sredstava za ove namene (podjednako korišćenje sredstava i podjednako vrednovanje ženskog i muškog sporta); posebne mere za invalide i višestruko diskriminirana lica; posebne mere za ženski rekreativni sport i rekreaciju dece (npr. radno vreme prilagođeno zaposlenim roditeljima; mogućnost da roditelji i deca mogu u istom prostoru da se bave rekreacijom (npr. projekt “mama tata i ja vežbamo”); kontrola korišćenja budžetskih sredstava posebno sa stanovišta korisnika kojima su namenjena.

3.2.18. Pružanje pravne pomoći građanima – identifikovanje potreba, definisanje prioriteta, podnošenje predloga i učešće u odlučivanju o oblicima organizovanja i pružanja pravne pomoći, posebno besplatne pravne pomoći naročito za žrtve porodičnog nasilja, žrtve diskriminacije, višestruko diskriminirana lica, samohrane roditelje (npr. opštinska služba besplatne pravne pomoći, saradnja sa kancelarijom lokalnog ombudsmana, pravne klinike na pravnim fakultetima na kojima one postoje).

3.2.19. Javna priznanja i nagrade – ustanovljavanje opštinskog priznanja (nagrade) za ženski aktivizam i stvaralaštvo i posebno za stvaralaštvo višestruko diskriminiranih lica, odnosno za doprinos ostvarivanju rodne ravnopravnosti na nivou lokalne zajednice; predlaganje kandidatkinja za priznanja koja dodeljuje lokalna zajednica kao i za pokrajinska ili republička priznanja i nagrade.

3.2.20. Zadovoljavanje potreba u zdravstvu oblastima od interesa za građane – identifikovanje potreba, određivanje prioriteta u domenu pružanja i organizovanja zdravstvene službe, posebno za seoske žene i višestruko diskriminirana lica (npr. planiranje i organizovanje planskih sistematskih pregleda rizične populacije na rizična obolenja; planiranje, utvrđivanje programa i organizovanje informisanja građana i građanki o prevenciji bolesti; radno vreme zdravstvenih ustanova prilagođeno radnom vremenu zaposlenih; sagledavanje potreba, planiranja i organizovanje zdravstvene zaštite na selu (rad lekara, mobilne lekarske ekipe, organizovanje prevoza do mesta gde se nalazi zdravstvena ustanova i dr.).

3.2.21. Staranje o ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava - praćenje ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnoj zajednici, posebno ostvarivanje prava višestruko diskriminiranih lica; sagledavanje potreba,

određivanje prioriteta, iniciranje, predlaganje i učešće u odlučivanju o posebnim merama za unapređenje položaja žena i posebno višestruko diskriminiranih grupa; saradnja sa zaštitnikom građana u lokalnoj zajednici u praćenju ostvarivanja rodne ravnopravnosti, posebno praćenju kršenja prava na ravnopravnost polova i prava višestruko diskriminiranih lica.

Deo IV

Opis poslova i status lica koje je u opštini ili drugoj jedinici lokalne samouprave profesionalno angažovano na poslovima vezanim za ostvarivanje rodne ravnopravnosti

Za uspešan i kvalitetan rad institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost u opštini neophodna je logistička podrška. Pored prostora za rad i materijalnih (finansijskih) sredstava neophodnih za ostvarivanje poslova koji su im stavljeni u nadležnost, jedan od važnih elemenata logističke podrške je i profesionalni angažman najmanje jednog lica koje bi pružalo pomoć u organizovanju rada i ostvarivanju aktivnosti lokalnog institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova.

4.1. Status lica zaduženog za rodnu ravnopravnost u opštini

U opštini bi trebalo otvoriti mogućnost i u aktu o sistematizaciji radnih mesta (u skupštinskoj administraciji ili u opštinskoj upravi) odrediti, zavisno od konkretnih mogućnosti u svakoj opštini:

- Posebno radno mesto za osobu koja bi bila angažovana kao savetnica/savetnik za pitanja rodne ravnopravnosti (najmanje visoka školska sprema, najmanje mesto samostalne savetnice i osnovna znanja iz oblasti rodne ravnopravnosti i ženskih ljudskih prava i praktična iskustva u radu na ovim pitanjima).
- U okviru postojeće sistematizacije radnih mesta, rukovodeći se kapacitetima lokalne zajednice i zaposlenih u njenim službama, a u okviru nekih drugih poslova koji su bliski problematici rodne ravnopravnosti (npr. zapošljavanje i privreda; zdravstvena, socijalna i dečija zaštita i sl.) definisali i poslovi vezani za rodnu ravnopravnost.

4.2. Okvirni opis poslova lica za ravnopravnost polova u opštini

Osnovni poslovi koje bi, u okviru svog profesionalnog angažmana, obavljalo lice za ravnopravnost polova u opštini obuhvataju:

- Stara se o primeni, prati primenu opštinskih propisa i posebnih mera koji se odnose na pitanja rodne ravnopravnosti i izveštava o uočenim problemima u praksi.
- Analizira propise, strategije, druge dokumente i posebne mere koje usvaja opština sa rodnog aspekta i o tome obaveštava institucionalne mehanizme za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou.
- Inicira izmene i dopune propisa i posebnih mera, i u dogovoru sa institucionalnim mehanizmima za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou sastavlja predloge izmena, dopuna ili donošenja novih propisa i propisa koji nedostaju, odnosno posebnih mera akop takvih mera nema ili ih je potrebno dopuniti ili menjati.
- Po potrebi i na zahtev institucionalnog mehanizma za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou prikuplja podatke razvrstane po polu u određenoj oblasti koja je od interesa za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u opštini.
- Prati rad, pruža stručnu pomoć u radu, pomaže u planiranju i organizovanju rada i aktivnosti institucionalnih mehanizmima za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u opštini.
- Organizuje redovnu periodičnu obuku zaposlenih u opštinskim službama o pitanjima rodne ravnopravnosti, posebno o uključivanju rodnog pristupa u politike, strategije i dokumente koje usvajaju organi lokalne zajednice.
- Inicira sklapanje protokola o saradnji između organa lokalne samouprave i drugih organizacija i tela zaduženih za ostvarivanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou.
- Informiše i savetuje opštinske organe i tela za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u vezi sa pitanjima značajnim za ostvarivanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou.

PRILOZI:

Prilog 1.

Modeli statuta opština i gradova, Stalna konferencija gradova i opština

Posebna radna tela Skupštine

Član 48.

Pored stalnih radnih tela predviđenih Poslovníkom Skupštine grada, Skupština grada osniva kao stalna radna tela: Savet za praćenje primene etičkog kodeksa, Savet za mlade, Korisnički savet javnih službi i Komisiju za ravnopravnost polova.

Uslove za rad posebnih radnih tela i obavljanje stručnih i administrativno-tehničkih poslova obezbeđuje Gradska uprava.

(...)

Komisija za ravnopravnost polova

Član 54.

Komisija za ravnopravnost polova prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, daje mišljenje o predlozima propisa i odluka koje donosi Skupština grada, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada.

U radu Komisije za ravnopravnost polova mogu, po pozivu, učestvovati i druga lica bez prava odlučivanja.

Član statuta Opštine kojim se regulišu pitanja rodne ravnopravnosti

Na osnovu člana 191. Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 98/2006), člana 11. i 32. tačka 1) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 129/2007) i člana 93. Statuta opštine Velika Plana ("Međupštinski službeni list opština Velika Plana i Smederevska Palanka", broj 12/2002 i 22/2005), Skupština opštine Velika Plana, na Četvrtoj sednici održanoj 6. oktobra 2008. godine, donela je

STATUT OPŠTINE VELIKA PLANA

(...)

II. NADLEŽNOST OPŠTINE

Član 11.

Opština, u vršenju svoje nadležnosti, preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom:

(...)

33) stara se o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ljudskih prava i individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina i etničkih grupa, stara se o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ravnopravnosti žena i muškaraca, usvaja strategije i posebne mere usmerene na stvaranje jednakih mogućnosti ostvarivanja prava i otklanjanja neravnopravnosti;

Ovaj Statut stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Međupštinskom službenom listu opština Velika Plana i Smederevska Palanka".

Broj: 110-8/2008-I

U Velikoj Plani, 6. oktobra 2008. godine

SKUPŠTINA OPŠTINE VELIKA PLANA

PREDSEDNIK

(M.P.)

Radosav Dinčić, s.r.

Tačnost otpavka overava:

SEKRETAR Zoran Milošević

Prilog 2:

Odluka o ravnopravnosti polova u organima lokalne samouprave i u organima mesnih samouprava

Na osnovu člana 20. tačka 32. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“ broj 129/2007), stava 2. Deklaracije o ravnopravnosti polova, u te člana 42. tačka 35. Statuta opštine Žitište („Službeni list opštine Žitište“ broj 16/2008) i člana 102. Poslovnika Skupštine opštine Žitište („Službeni list opštine Žitište“ broj 18/2008), Skupština opštine Žitište na svojoj sednici održanoj dana 29.10.2009. godine donosi

O D L U K U
O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA
U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE I U
ORGANIMA MESNIH SAMOUPRAVA
U OPŠTINI ŽITIŠTE

Član 1.

Ova Odluka reguliše princip ravnopravnosti polova u organima lokalne samouprave i organima mesnih samouprava u opštini Žitište (u daljem tekstu: Odluka).

Član 2.

Princip ravnopravnosti polova u opštini Žitište, primenjuje se prilikom izbora, postavljenja, imenovanja i konstituisanja naročito u:

- Opštinskom veću i njegovim radnim telima,
- Radnim telima i komisijama koje formira predsednik opštine po svojim ovlaštenjima
- Pomoćnicima opštine Žitište
- Opštinskoj upravi,
- Organima upravljanja javnih preduzeća, ustanova i organizacija, čiji je osnivač Opština Žitište,
- Savetima Mesnih zajednica na teritoriji opštine Žitište.

Prilikom izbora članova organa i radnih tela i prilikom postavljanja rukovodilaca u Opštinskoj upravi, navedenih u stavu 1. ovog člana, obezbeđuje se zastupljenost najmanje 30% predstavnika manje zastupljenog pola.

Član 3.

Princip o zastupljenosti polova primenjivati i pri formiranju delegacija opštine Žitište. Princip ravnopravnosti polova primenjuje se u slučajevima formiranja zvaničnih delegacija Opštine Žitište, a što se naročito odnosi na delegacije koje učestvuju u radu na predstavljanju opštine u okviru ostvarivanja nadležnosti. Žene i muškarci imaju pravo da ravnomerno i bez diskriminacije predstavljaju opštinu u međunarodnoj i međuopštinskoj saradnji koja se ostvaruje u okviru nadležnosti opštine, da budu predstavljeni i učestvuju u radu međunarodnih i međuopštinskih saradnji i institucija čiji je Opština član. Prilikom određivanja sastava, izbora i imenovanja delegacija koje predstavljaju opštinu u međunarodnoj i međuopštinskoj saradnji, sajamskim manifestacijama, kao i projektima prekogranične saradnje, žene i muškarci biće ravnopravno predstavljeni.

Sastav delegacije čini najmanje 30% lica manje zastupljenog pola.

Član 4.

Princip ravnopravnosti polova integriše se i ostvaruje u svim oblastima u kojima se realizuju nadležnosti opštine Žitište.

Princip ravnopravnosti polova integriše se u sve strateške dokumente Opštine Žitište, a naročito u Strategiju razvoja Opštine i u budžet Opštine.

Prilikom kreiranja budžeta Opštine Žitište princip ravnopravnosti polova obavezno se integriše u Uputstvo za izradu finansijskih planova kojim se definiše način kreiranja i usvajanja budžeta.

Član 5.

Komisija za rodnu ravnopravnost polova aktivno učestvuje u kreiranju i usvajanju strateških dokumenata, a naročito u kreiranju i usvajanju Strategije razvoja Opštine i budžeta Opštine Žitište.

Komisija u saradnji sa organom Uprave i drugim organima, ustanovama i organizacijama podnosi Skupštini opštine na razmatranje Odluke i druge posebne mere za postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca kao i opštinski plan akcija za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca.

Član 6.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu opštine Žitište“.

Svi organi, javna preduzeća, ustanove i mesne zajednice, a na koje se odnosi ova Odluka dužni su uskladiti svoje statute i druga opšta akta u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ove Odluke.

Republika Srbija – AP Vojvodina

Opština Žitište

SKUPŠTINA OPŠTINE

Broj: I-020-35/2009

Dana: 29.10.2009. godine

Žitište

Predsednik Skupštine opštine Žitište

Jonel Filip

Obrazloženje

Pravni osnov za donošenje Odluke o principu ravnopravnosti polova su član 15. Ustava Republike Srbije („Službeni glasnik RS“ br 98/2006), član 20. tačka 32. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“ broj 129/2007) i član 42. tačka 35. Statuta opštine Žitište („Službeni list opštine Žitište“ broj 16/2008) i Deklaraciji o ravnopravnosti polova. Deklaracija o ravnopravnosti polova doneta od strane SAP Vojvodine zalaže se za ostavriavanje politike jednakih mogućnosti za žene i muškarce u svim oblastima, a naročito u oblasti rada i zapošljavanja, političkog i javnog života, socijalno – zdravstvene zaštite, obrazovanja, informisanja, kulture i sporta.

Nacrt predloga Odluke o principu ravnopravnosti polova u organima lokalne samouprave i u organima mesnih samouprava u opštini Žitište je sačinjen na osnovu inicijativnog predloga odbornika i odbornica SO Žitište u skladu sa Predlogom Plana rada Komisije za rodnu ravnopravnost SO Žitište, kao i na osnovu rezultata rada na projektu „Vreme je za budžet po ženskoj meri“ koji se realizuje u opštini Žitište uz finansijsku pomoć UNIFEM-a.

Zakonom o lokalnim izborima („Službeni glasnik RS“ broj 129/2007) nije regulisan izbor članova organa mesnih samouprava, a nije regulisano ni Odlukom o menim zajednicama na teritoriji opštine Žitište („Službeni list opštine Žitište“ broj 5/2003), to se analogno članu 20. stav 3. Zakona o lokalnim izborima, princip ravnopravnosti polova ugrađuje u nacrt predloga navedene Odluke. Kako bi navedeni princip bio „ozakonjen“ i pri

imenovanju članova organa lokalne samouprave (Opštinsko veće), pri postavljanju rukovodilaca u Opštinskoj upravi (od strane načelnika Opštinske uprave) te pri imenovanju članova upravnih odbora u JP, ustanovama i organizacijama, čiji je osnivač opština Žitište, isti je ponuđen o nacrtu predloga ove Odluke. Isti princip predviđa se i za imenovanje komisija i radnih tela koje formira predsednik opštine, a posebno je regulisano imenovanje delegacija koje učestvuju u predstavljanju opštine.

Odluka reguliše i učešće Komisije za RR u kreiranju i donošenju propisa iz nadležnosti opštine, a naročito strateških dokumenata, među kojima posebno Strategija razvoja opštine Žitište i budžeta opštine Žitište. Cilj je da se ravnopravnost polova integriše u sve sektore politike u Opštini, a naročito kada se radi o najvažnijim dokumentima koji definišu strategiju razvoja i operacionalizuju ostvarivanje nadležnosti opštine kroz budžetske stavke .

Za sprovođenje ove Odluke ne stvaraju se nove obaveze za budžet Opštine Žitište.

Podnosilac predloga
Grupa odbornika i odbornica SO Žitište

Prilog 3

Poslovnik o radu Komisije za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti

Na osnovu člana 58 Poslovnika Skupštine Grada Niša ("Službeni list Grada Niša", broj 100/2008) Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti na sednici održanoj 3. aprila 2009. godine donela je

POSLOVNIK O RADU KOMISIJE ZA RODNU RAVNOPRAVNOST I JEDNAKE MOGUĆNOSTI

Član 1

Ovim Poslovnikom uređuje se način rada i odlučivanja Komisije za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti (u daljem tekstu: Komisija).

Član 2

Komisija prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada.

Član 3

Komisija ima predsednika i 10 članova.

Član 4

Sednicu Komisije saziva predsednik Komisije po potrebi ili kad to traži član Komisije.

Predsednik Komisije je dužan da sazove sednicu Komisije ako to traži predsednik Skupštine Grada.

U slučaju da predsednik Komisije ne postupi u skladu sa stavom 2 ovog člana, sednicu Komisije saziva predsednik Skupštine, a za tu sednicu se bira predsedavajući.

Član 5

Članovi Komisije i zainteresovana lica mogu da dostavljaju predloge za sednicu Komisije.

Zainteresovanim licima se u smislu ovog Poslovnika smatraju: građani, udruženja građana, mediji, organi i organizacije Grada Niša.

Član 6

Predsednik Komisije dostavlja članovima Komisije poziv za sednicu, koji sadrži predlog dnevnog reda na osnovu pristiglog materijala, mesto i vreme održavanja sednice.

Članovima Komisije se uz poziv za sednicu dostavljaju i pristigli materijali i zapisnik sa prethodne sednice.

O održavanju sednice članovi Komisije mogu biti obavešteni i telefonskim ili elektronskim putem.

Član 7

Sednicom predsedava predsednik Komisije.

U slučaju odsustva predsednika, sednicom predsedava najstariji prisutni član Komisije.

Član 8

Na sednici se izuzetno može vršiti izmena dnevnog reda i to ukoliko su razlozi za izmenu obrazloženi i postoji pisani materijal koji je podnet najkasnije do početka održavanja sednice.

Član 9

Sednice Komisije su javne.

Svaki član Komisije ima pravo da predloži da se određeno lice pozove da prisustvuje sednici.

Član 10

Komisija odlučuje većinom glasova od ukupnog broja članova.

Sednici Komisije može prisustvovati i učestvovati u radu, bez prava odlučivanja, i odbornik koji nije član Komisije, kao i druga lica po pozivu.

Član 11

Predlozi Komisije moraju biti potpuni, obrazloženi i sačinjeni u pisanom obliku i dostavljeni Skupštini Grada.

Član 12

Predsednik Komisije je izvestilac radnog tela na sednici Skupštine.

Komisije može odrediti i drugo lice za svog izvestioca.

Član 13

O radu Komisije na sednici vodi se zapisnik u koji se unose: imena prisutnih i odsutnih članova, pitanja koja su razmatrana, mišljenja, predlozi i druga akta o kojima je Komisija odlučivala, svako izdvojeno mišljenje, izvestilac Komisije za sednicu Skupštine Grada.

Zapisnik potpisuje predsednik odnosno predsedavajući i lice koje vodi zapisnik.

Član 14

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se na oglasnoj tabli Skupštine grada Niša

Prilog 4:

Rešenje o obrazovanju komisije za rodnu ravnopravnost

Na osnovu člana 32, Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 129/2007) i člana 39, Statuta opštine Gadžin Han ("Službeni list grada Niša", broj 63/2008),

Skupština opštine Gadžin Han, na sednici održanoj 26. juna 2009. godine donela je

REŠENJE O OBRAZOVANJU KOMISIJE ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

1.

Obrazuje se Komisija za rodnu ravnopravnost u sastavu

- predsednik komisije

1. Danijela Živković, trgovinski menadžer,

- članovi komisije

2. Ljiljana Stamenković, diplomirani pravnik,

3. Danica Ristić, diplomirani pravnik,

4. Violeta Krstić, pravnik,

5. Maja Krspogačin, profesor.

2.

Nadležnost Komisije je da:

- razmatra, predlaže i utvrđuje mišljenje o predlozima odluka i drugih propisa i opštih akata iz nadležnosti lokalne samouprave, a sa aspekta rodne ravnopravnosti,

- razmatra predloge za izbor i imenovanja o kojima odlučuje Skupština sa stanovišta ostvarivanja rodne ravnopravnosti u javnom i političkom životu, utvrđuje mišljenje i daje predloge,

- razmatra godišnje izveštaje i zauzima stavove u primeni odluka i mera sa pozicije rodne ravnopravnosti,

- kreira i razmatra planove akcije za unapređenje rodne ravnopravnosti,

- komunicira i saraduje sa drugim radnim telima Skupštine opštine po pitanjima njihove nadležnosti a koje se odnose na rodnu ravnopravnost,
- prati implementaciju utvrđenih standarda o rodnoj ravnopravnosti u aktima i politici Skupštine i Opštinskog veća a naročito u oblasti obrazovanja, zdravstva, rada i zapošljavanja, nasilja nad ženama, ravnopravne zastupljenosti polova na mestima odlučivanja i finansija,
- predlaže akcije i predlaže preduzimanje konkretnih mera za postizanje rodne ravnopravnosti.

3.

Donošenjem ovog rešenja prestaje da važi Rešenje o obrazovanju komisije za rodnu ravnopravnost "Službeni list Grada Niša", broj 32/2003.

4.

Ovo rešenje objaviti u "Službenom listu Grada Niša".

Broj: 06 – 149/2009-II

U Gadžinom Hanu, 26. juna 2009. godine

SKUPŠTINA OPŠTINE GADŽIN HAN

PRESEDNIK,
Dejan Ignjatović, s.r.

Prilog 5:

Odluka o osnivanju Saveta za rodnu ravnopravnost

Na osnovu člana 36. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Republike Srbije br: 129/07) člana 41 stav 4 tačka 22 Statuta grada Novog Pazara ("Službeni list opštine Novi Pazar br: 14/2008") člana 43, 49, i 50. Poslovnika o radu Skupštine grada Novog Pazara ("Službeni list grada Novog Pazara br: 16/2008") i Odluke o posebnim i stalnim radnim telima Skupštine grada Novog Prazara; Skupština grada na sednici održanoj 09.03.2009. godine, donela je:

ODLUKU O OSNIVANJU SAVETA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST I JEDNAKE MOGUĆNOSTI

Član 1.

Za članove Saveta za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti izabrani su:

1. Miljana Kovačević, viša medicinska škola
2. Zahra Gaši, penzioner
3. Zora Mijaljević, diplomirani pravik
4. Slavica Arsenijević, pravnik
5. Danijela Stojanović, radnik
6. Zibija Šarenkapić, profesor književnosti
7. dr Mirsala Aličković, lekar
8. Naja Ajdinović
9. Dragana Vujsić, pravno-biroteh.
10. Rizo Trtovac, profesor
11. dr Admir Škrijelj, lekar
12. Muradija Nokić, privatni preduzetnik
13. dr Edina Huseinović, lekar
14. dr Alma Jerebičanin, lekar
15. Munevera Džogović

Član 2.

Zadatak saveta za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti je da:

Prati unapređivanje, osnaživanje i afirmaciju ravnopravnosti polova.

Daje mišljenje o predlozima propisa i odluka koje donosi Skupština.

Predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou grada.

Razmatra usklađenost važećih kao i predloga nacрта novih Zakona iz ove oblasti sa međunarodnim konvencijama i paktovima o ljudskim pravima žena, manjinskih grupa (nacionalne manjine, izbegla i raseljena lica, lica sa invaliditetom i druge marginalizovane grupe).

Prati propise vezane za rad NVO i propise vezane za unapređivanje rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti i podstiče jačanje saradnje između organa lokalne samouprave i nacionalnog sektora.

Predlaže donošenje Lokalnog člana akcije za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti, uspostavlja odgovarajuće institucionalne, finansijske i stručne pretpostavke, uključujući i dobru volju i pozitivnu nameru svih relevantnih subjekata u lokalnoj zajednici.

Predlaže uspostavljanje rodno senzitivnog budžeta.

Predlaže uspostavljanje jedinstvene baze podataka sa rodno osetljivom statistikom na nivou grada.

Član 3.

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu Grada Novog Pazara".

Broj: 02-25/09

U Novom Pazaru 09.03.02009. godine.

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PRESEDIK

Milan Veselinović, dipl.ing. FON-a

Prilog 6:

Nadležnosti Komisije za rodnu ravnopravnost

Nadležnosti Komisije za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti su propisane članom 47 stav 2 Statuta Grada Niša ("Službeni list Grada Niša", broj 88/2008):

Član 47.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada i obavlja druge poslove utvrđene Poslovníkom Skupštine Grada.

Delokrug rada Komisije je takođe propisan članom 58 Poslovníka Skupštine Grada Niša ("Službeni list Grada Niša", broj 88/2008):

Član 58.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti ima predsednika i 10 članova.

Komisija za rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti prati ostvarivanje ravnopravnosti polova, predlaže aktivnosti i preduzimanje mera, posebno onih kojima se ostvaruje politika jednakih mogućnosti na nivou Grada."

Prilog 7:

Sistematizacija radnog mesta za oblast stručnih poslova iz oblasti rodne ravnopravnosti

Na osnovu člana 2. Zakona o određivanju maksimalnog broja zaposlenih u lokalnoj administraciji («Službeni glasnik RS» br.104/2009), člana 59. Zakona o lokalnoj samoupravi («Službeni glasnik RS» br.129/2007) i čl. 69. Odluke o Opštinskoj upravi ("Službeni list Opštine Žitište" br. 16/2008), načelnica Opštinske uprave opštine Žitište, uz saglasnost Opštinskog veća Opštine Žitište, donosi

PRAVILNIK O UNUTRAŠNJOJ ORGANIZACIJI I SISTEMATIZACIJI RADNIH MESTA OPŠTINSKE UPRAVE OPŠTINE ŽITIŠTE

(...)

Radno mesto broj 57:

STRUČNI POSLOVI ZA OBLAST RODNE RAVNOPRAVNOSTI, KREIRANJE I UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

OPIS POSLOVA:

- prati normativno-pravne propise i stručnu literaturu iz oblasti rodne ravnopravnosti i sprovođenja politike jednakih mogućnosti,
- prati i izveštava o sprovođenju Opštinske odluke o rodnoj ravnopravnosti
- pruža stručno-tehničku pomoć u radu tela Skupštine opštine i Opštinskom veću iz domena rodne ravnopravnosti,
- učestvuje u radu Komisije i drugih opštinskih tela za rodnu ravnopravnost,
- učestvuje u pripremi i izradi projekata, programa, planova i drugih dokumenata iz oblasti rodne ravnopravnosti,
- obavlja statističko-evidencione i druge poslove za potrebe Komisije za rodnu ravnopravnost i člana Opštinskog veća zaduženog za ravnopravnost polova

- daje stručnu podršku i analizira opštinske odluke, programe, strateška i druga dokumenta sa stanovišta rodne ravnopravnosti,
- prati i vodi rodnu statistiku opštine Žitište,
- pokreće pitanja od značaja za unapređenje politike jednakih mogućnosti i rodne ravnopravnosti na teritoriji opštine Žitište,
- održava kontakt i ostvaruje saradnju sa organima, institucijama i mehanizmima za rodnu ravnopravnost - Upravom za rodnu ravnopravnost Ministarstva rada i socijalne politike, Pokrajinskim sekretarijatom za rad zapošljavanje i ravnopravnost polova, Pokrajinskim zavodom za ravnopravnost polova, drugim opštinskim telima za ravnopravnost polova na teritoriji RS, institucijama zaštitnika građana, kao i nevladinim organizacijama koje u svom fokusu imaju ravnopravnost polova,
- obavlja druge poslove iz oblasti ravnopravnosti polova,
- učestvuje u izradi projektne dokumentacije za investicije na nivou opštine, a u skladu sa nalogima predsednika Opštine, odlukama Skupštine opštine, opštinskog veća i Opštinske uprave
- učestvuje u izradi projekata za investiciona ulaganja i prikupljanja kapitala;
- pruža stručnu podršku u izradi projekata i kod preduzetničkih inicijativa, u skladu sa donetim Odlukama predsednika Opštine i Opštinskog veća
- prikuplja podatke o raspoloživim resursima opštine i o mogućnostima investicionih ulaganja operativno, a putem raspoložive računarske opreme distribuira podatke i analize nadležnim službama;
- pomaže u radu stručnom saradniku za projekte programe i menadžment u poslovima kancelarije Pokrajinskog fonda za razvoj;
- učestvuje u ostvarivanju saradnje sa Fondom za razvoj AP Vojvodine i Fondom za razvoj Republike Srbije kao i sa drugim investicionim fondovima AP Vojvodine i Republike Srbije
- Daje predloge u vezi sa ostvarivanjem saradnje sa međunarodnim organizacijama i fondovima
- Prati realizaciju i izveštava o rezultatima projekata čije je finansiranje odobreno,
- obavlja i druge poslove po nalogu rukovodioca odeljenja, Odeljenja i načelnika Opštinske uprave

Broj izvršilaca: 2

Posebni uslovi: VII stepen stručne sprema, Tehnički fakultet, Ekonomski fakulteti, Fakultet organizacionih nauka, pedagoško-učiteljski fakultet, prirodno-matematički fakultet – odsek za geografiju, stručni ispit za rad u organima državne uprave, 1 godina radnog iskustva.

